

Narodowe Forum Muzyki

Przestrzeń dla piękna

14

grudnia 2018
piątek
19:00

Wrocław, NFM, Sala Główna

16

grudnia 2018
niedziela
19:00

Muzyka filmowa

Tateo Nakajima – dyrygent

Chór NFM

Agnieszka Franków-Żelazny – kierownictwo artystyczne Chóru NFM

Chór Chtopięcy NFM

Małgorzata Podzielny – kierownictwo artystyczne Chóru Chtopięcego NFM

NFM Filharmonia Wroctawska

Program:

Alan Menken (*1949) *Uwertura* z filmu *Piękna i Bestia*

Harry Gregson-Williams (*1961) *Suita* z filmu *Opowieści z Narnii: Lew, czarownica i stara szafa* (aranż. S. Bulla)

Paul Dukas (1865–1935) *Uczeń czarnoksiężnika*

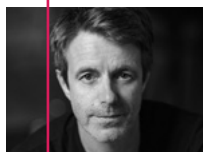
John Powell (*1963) *Suita* z filmu *Jak wytresować smoka* (aranż. S. O’Loughlin)

Michael Giacchino (*1967) *Suita* z filmu *W ciemność. Star Trek*

John Williams (*1932) *Suita* z filmu *Harry Potter i Kamień Filozoficzny*,

Three Holiday Songs z filmu *Kevin sam w domu*

[100']

H. Gregson-Williams

P. Dukas

M. Giacchino

OMÓWIENIE

Agata Adamczyk

Czy dziś jesteśmy w stanie wyobrazić sobie *Szczęki* Spielberga bez tematu rozpoczynającego się motywem basów, *Psychozę* Hitchcocka bez zgrzytu skrzypiec, *Love Story* Hillera bez wzruszającej melodii tytułowej czy *Gwiezdne wojny* Lucasa bez *Marszu imperialnego*? Z pewnością nie. Okres eksperymentów związanych z połączeniem dźwięku i obrazu, na który patrzemy dzisiaj z perspektywy czasu, był stosunkowo krótki, ale za to wyjątkowo emocjonujący.

Odkąd Joseph Nicéphore Niépce w 1826 r. (lub 1827) po raz pierwszy utrwalił w formie fotografii widok z okna w Le Gras, rozpoczęto poszukiwania sposobu zapisu nie tylko statycznego obrazu, lecz także ruchu. Jednym z pierwszych znaczących wynalazków była kamera zbudowana w 1888 r. przez Louisa Le Prince'a. Nakręcona przy jej użyciu dwusekundowa scenka została uznana za najstarszy zapis filmowy. Trzy lata później znany wynalazca Thomas Edison zaprezentował światu kinetograf służący do rejestracji obrazu, a także kinetoskop przeznaczony do oglądania ruchomych scen. Ten miał jednak znaczącą wadę – film mogła oglądać tylko jedna osoba naraz. Tym bardziej przełomowy okazał się kinematograf braci Augusta i Louisa Lumière'ów. Umożliwiał on nie tylko rejestrowanie obrazów, lecz także ich wyświetlanie większemu gronu odbiorców. Pierwsza publiczna projekcja filmu miała miejsce 28 grudnia 1895 r. w paryskiej Grand Café. Wyświetlono wówczas *Wyjście robotników z fabryki Lumière* w Lyonie, obraz nakręcony w jednym ujęciu. Seans filmowy obejrzało trzydzieści pięć osób, a data ta stała się symbolicznym momentem narodzin kina.

Kiedy pojawiła się muzyka? Zwykle niememu obrazowi towarzyszył taper, czyli akompaniujący na żywo pianista. Ale już w 1894 r. William K.L. Dickson, jeden z najbardziej zasłużonych inżynierów w laboratoriach Edisona, rozpoczął pracę nad połączeniem filmu z dźwiękiem na jednej taśmie. Nakręcony przez niego obraz – dziś znany pod nazwą *Dickson Experimental Sound Film* – przedstawia nachylonego ku tubie gramofonowej skrzyпка grającego walca oraz dwóch tańczących mężczyzn. Oryginalny zapis trwa dwie minuty, ponieważ taką pamięcią dźwiękową dysponował ówczesny fonograf.

Wskazanie konkretnej daty, kiedy muzyka filmowa wyodrębniła się jako osobny gatunek, wydaje się jednak niemożliwe, ponieważ działo się to stopniowo. Jednym z pierwszych, który napisał (w 1908 r.) ścieżkę

dźwiękową do utrzymanego w teatralnej konwencji pewnego dramatu historycznego, był Camille Saint-Saëns. Później, po zakończeniu I wojny światowej, w Berlinie pojawił się poradnik dotyczący wykonawstwa muzyki filmowej. Jednak jej pełnoprawne funkcjonowanie w produkcji kinowej stało się możliwe dopiero dzięki rozwojowi technologicznemu. Dlatego najbardziej spektakularnym wydarzeniem okazała się ekranizacja broadwayowskiego przeboju *Śpiewak jazzbandu* Alana Croslanda (w 1927 r.). Po raz pierwszy w filmie pełnometrażowym dźwięk stał się integralną częścią fabuły i wpływał na jej rozwój, a podział dzieła na części mówione i nieme podkreślił jego symbolikę – koniec starej i początek nowej epoki.

W jednej z pierwszych monografii muzyki filmowej Kurt London zauważył, że „publiczność może słuchać w ciszy, ale nie da rady patrzeć w ciszy”. Z dzisiejszej perspektywy trudno się z nim nie zgodzić. Muzyka stała się jednym z najważniejszych komponentów filmu, główną osią narracji. Definiuje emocje, sugeruje wrażenia, uwypukla w opowiadaniu to, co istotne, a pomija to, co zbędne. Może być kontrapunktem obrazu bądź jego muzyczną ilustracją – warstwą dopełniającą, budującą nastrój, charakteryzującą bohaterów i ich przeżycia.

Podczas dzisiejszego wieczoru usłyszymy muzykę pochodzącą z największych produkcji kinowych ostatnich lat, wielokrotnie nominowaną i nagradzaną Oscarami, Złotymi Globami i Grammy, przeznaczoną na wielką orkiestrę symfoniczną. Koncert rozpocznie kompozycja Alana Menkena – amerykańskiego twórcy związanego głównie z wytwórniami Walta Disneya. Jest on autorem muzyki m.in. do filmu *Piękna i Bestia*, dzieła, które powstało na podstawie francuskiej baśni: główna bohaterka, w zamian za wolność ojca, wprowadza się do zamku Bestii. Z czasem między nią a ponurym gospodarzem zaczyna rodzić się uczucie.

Harry Gregson-Williams należy do czołowych hollywoodzkich kompozytorów muzyki filmowej, m.in. dzięki ścieżce dźwiękowej, którą stworzył w 2005 r. do *Opowieści z Narnii*. Film przedstawia historię czwórki rodzeństwa, które przez drzwi starej szafy trafia do tajemniczego świata. Tam ramię w ramię z lwem Aslanem i innymi niesamowitymi stworzeniami musi stawić czoło złej Białej Czarownicy.

Uczeń czarnoksiężnika Paula Dukasa to jedyne w programie dzisiejszego wieczoru dzieło, które nie należy do gatunku muzyki filmowej. Ilustracyjność tej kompozycji sprawia jednak, że często bywa wykorzystywana w filmach. Utwór, który jest wybitnym przykładem

muzyki programowej, powstał w 1897 r. na podstawie ballady Johanna Wolfganga von Goethego. W programie napisanym przez Dukasa czytamy: „Uczeń czarnoksiężnika pod nieobecność mistrza pragnie sprawdzić siłę swej mocy. Zaklina miotłę, aby ta nosiła wodę. Kiedy wody jest już wystarczająco, okazuje się, że uczeń zapomniat zaklęcia. W przerażeniu roztopuje miotłę siekierą, lecz zamiast położyć kres przybywaniu wody, teraz już dwie miotły ją noszą. Dom przed zalaniami ratuje powrót czarnoksiężnika”.

John Powell doskonalił swe rzemiosło wraz z Gregsonem-Williamsem jako członek zespołu produkcyjnego Hansa Zimmera. Jednym z jego dzieł jest muzyka do animacji z 2010 r. pt. *Jak wytresować smoka*. To ciepła opowieść o przyjaźni chuderlawego, nieporadnego wikinga z groźnym zwierzęciem.

W dorobku twórczym Michaela Giacchina znajdziemy nie tylko muzykę do seriali czy popularnych gier komputerowych, jak *Medal of Honor* i *Call of Duty*, lecz także ścieżkę dźwiękową do kolejnej części legendarnego *Star Treka* – filmowej opowieści o kosmicznych przygodach załogi USS Enterprise (2013).

W finale koncertu usłyszymy dwie kompozycje samego Johna Williamsa – twórcy muzyki do prawie stu filmów, w tym do *Listy Schindlera*, *Szczęk*, *E.T.*, *Gwiezdnych wojen*, *Parku jurajskiego* czy *Poszukiwaczy zaginionej Arki*. Tym razem w wykonaniu NFM Filharmonii Wrocławskiej pod dyktando Tateo Nakajimy zabrzmiała suita z filmu o młodym czarodzieju Harrym Potterze (2001), z charakterystycznym tematem granym przez czeleste, oraz *Three Holiday Songs* pochodzące z kultowego, świątecznego obrazu *Kevin sam w domu* (1990).

Tateo Nakajima

Urodził się w Kanadzie. Jest dyrygentem, akustykiem i inżynierem – specjalistą w zakresie budowy sal koncertowych. Kształcił się pierwotnie jako skrzypek, dyrygenturę studiował u niezjącego już Ch. Brucka i G. Vargi. Mieszkał i pracował w Europie, Ameryce Północnej, na Bliskim Wschodzie, w Azji i Nowej Zelandii. Był I dyrygentem Państwowej Opery w Timisoarze (Rumunia) w latach 1994–1998. W 1996 r. prowadził spektakle w Operze Wiedeńskiej, gdzie współpracował z R. Zanellą. Regularnie współpracuje z orkiestrami symfonicznymi na co dzień występującymi w salach, które zaprojektował, w tym m.in. z NFM Filharmonią Wrocławską, Orchestre Métropolitain w Montrealu oraz z duńską Aarhus Symphony Orchestra. Tateo Nakajima jest cieszącym się międzynarodowym uznaniem akustykiem i projektantem

sal koncertowych. Był liderem zespołu odpowiedzialnego za akustykę i projekt sal koncertowych NFM, jak również za szereg innych znaczących projektów na całym świecie, w tym renowację Salle Pleyel w Paryżu, projekt Maison Symphonique w Montrealu, Star Performing Arts Centre w Singapurze, Aarhus Concert Hall (Dania), Musikkens Hus w Aalborg (Dania). Obecnie odpowiada za budowę sal koncertowych w Rabacie, Edmonton, Belgradzie i Hanoi.

Tateo Nakajima, fot. Łukasz Rajchert

Organizator:

NFM – instytucja kultury miasta Wrocławia współprowadzona przez:

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

Sponsor NFM:

